

РЕШЕНИЕ

№ 196

гр. Велико Търново, 25.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ПЪРВИ ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на десети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ЯНКО ЯНЕВ

Членове: ДАНИЕЛА ДЕЛИСЪБЕВА
ГАЛИНА КОСЕВА

при участието на секретаря МИЛЕНА СТ. ГУШЕВА
като разгледа докладваното от ГАЛИНА КОСЕВА Въззивно гражданско дело № 20234000500243 по описа за 2023 година

Производство по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С Решение № 116/13.03.2023г. по гр. д. №191/2022 год. ОС- Велико Търново е осъдил Прокуратурата на Република България да заплати на И. Г. Ш., ЕГН *****, обезщетение за претърпени неимуществени вреди от незаконно повдигнато му обвинение по ДП № 31/2010г. по описа на Окръжен следствен отдел при Окръжна прокуратура- Велико Търново, в размер на 30 000 лв., ведно със законната лихва, считано от 08.10.2020г. до окончателното му изплащане, като е отхвърлил иска в останалата част, до пълният претендиран размер от 200 000 лева.

Присъдени са и разноски.

Срещу решението са подадени въззивна жалба и насрещна въззивна жалба.

Прокуратура на РБ обжалва решението на ВТОС в частта, в която е уважен искът за сумата в размер на 30 000 лв., ведно със законната лихва от 08.10.2020г. до изплащане на сумата и за съответните разноски, определени съобразно уважената част от иска, като необосновано и постановено в нарушение на материалния закон. Излагат се възражения, че присъденото обезщетение за неимуществени вреди е силно завишено, несъобразено с доказаните реално претърпени вреди, обществения критерий за справедливост, социално- икономическите условия и стандарта на живот в страната към периода на увреждането /съгласно НСИ, среден годишен доход

на лице по време исковия период- 4240 лв. за 2012г. и 6951 за 2020г./. Не било съобразено, че за осъжданите лица увреждането от незаконно обвинение е с по-нисък интензитет спрямо лица, които не са имали досег с правозащитната система, налице е и друг, много по- съществен увреждащ фактор, оказвал своето въздействие в процесния период- ефективното изтърпяване на наказание „лишаване от свобода“. Напълно необосновано съдът приел, че голяма част от вредите са последица само от незаконното обвинение. Това довело до включване в обема на репарацията на вреди, които не са пряк резултат от деликта /нарушение на чл. 4 ЗОДОВ/. Съдебната практика определяла обезщетение около 1000 лв. за всяка година от наказателното производство.

Претендирано е решението да се отмени в обжалваната част и да се намали присъденото обезщетение за неимуществени вреди, съобразно разпоредбата на чл.52 от ЗЗД и съдебната практика по аналогични случаи.

С насрещната въззивна от адв. Ф.- пълномощник на Ив. Ш., се обжалва решението в частта, с която предявеният иск е отхвърлен за разликата над присъдените 30 000 лева до пълния му предявен размер. Изложени са съображения, че с оглед тежестта на повдигнатото обвинение, продължителността на воденото наказателно производство и изключителните негативни последици, И. Ш. претърпял значителни по обем и вид неимуществени вреди, размерът на които многократно надхвърлял обичайния такъв. Присъденото обезщетение било занижено и не репарирало реално претърпените неимуществени вреди. Ш. бил обвинен и предаден на съд за извършване на тежко умишлено престъпление от общ характер, за което наказанието е „лишаване от свобода“. Проведени били множество съдебни заседания, срока на развитие на наказателното производство бил продължителен. Накърнено било доброто му име, влошили се отношенията в семейството на ищеца, настъпила фактическа раздяла с жената, с която е живеел, това довело и до отчуждаване от сина му. За него оставало „залепено" за цял живот клеймо, че е бил разследван и съден.

Претендирано е да се отмени решението в обжалваната част и претенцията за обезщетение да се уважи изцяло.

Апелативен съд- Велико Търново, като взе предвид данните по делото и обсъди възраженията във въззивните жалби, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Пред ОС- Велико Търново е предявен иск с правно основание чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ за неимуществени вреди в размер на сумата 200 000лв., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 08.10.2020г., на основание обвинение в извършване на престъпление по чл. 253, ал. 4, вр. с ал. 3, т. 2 , вр. с ал. 1 пр.1 от НК, за което И. Ш. е признат за невинен и оправдан с присъда № 76/29.07.2019г. по нохд № 421/2015г. на ВТОС, потвърдена от ВТАС и ВКС, влязла в сила на 08.10.2020г.

По делото е установена следната фактическа обстановка:

С постановление от 19.07.2010г. на Окръжна прокуратура - Велико Търново е образувано досъдебно производство против Ив. Ш. и други лица под № 31/2010г. по описа на ОСлО при ВТОП, за извършени самостоятелно и в различно съучастие помежду си престъпления по чл. 159, ал. 2 вр. ал. 1, вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 6, пр. 1, вр. с чл. 20, ал. 2 от НК, по чл. 159а, ал. 1 от НК, по чл. 158в от НК и по чл. 253, ал. 4 вр. с ал. 3, т. 1 и т. 2, вр. с ал. 2 от НК. Ищецът е бил привлечен като обвиняем по ДП на 14.11.2012г.- към този момент същият е изтърпявал в затвора- гр. Ловеч остатъка от наказанието си „лишаване от свобода“ в размер на 7 години, наложено му с присъда от съд в Белгия- присъда на 54-та колегия на Първоинстанционния съд в гр.Брюксел, по дело №000882, влязла в сила на 13.10.2011г. след произнасяне на 14-та колегия на Брюкселския Апелативен съд по дело №2011 ВС 165, за извършени от него престъпления. На 27.02.2015г. е условно предсрочно освободен от изтърпяване на остатъка от 1 година и 29 дни с определена пробационна мярка- задължителни периодични срещи с пробационен служител.

С Постановление от 19.02.2015г. наблюдаващият прокурор по ДП 310/2010г. е наложил на ищеца ограничителна мярка „забрана за напускане пределите на Република България“.

От приложените към ДП 31/2010г. на ОСО при ВТОП доказателства се установява, че ищецът е условно предсрочно освободен от Затвора- Ловеч на 27.02.2015г. и с постановление от 06.03.2015г. му е наложена мярка за неотклонение „парична гаранция“ в размер на 2000 лв., като с определение на ВТОС размерът на гаранцията е намален на 1000 лв.

С молба вх. 2731/17.03.2015г. до Окръжен съд- Велико Търново Ив. Ш. е поискал от съда да упражни правомощията си по чл. 369, ал. 1 от НПК във връзка с ДП 31/2010г. на ОСО при ВТОП. С определение на ВТОС по ЧНД 111/2015г. тази молба е уважена.

На 16.10.2015г. ВТОП е внесла в Окръжен съд- Велико Търново обвинителен акт срещу ищеца и Владимир Г. Ш. съгласно повдигнатите им по ДП 31/2010г. обвинения. Въз основа на обвинителния акт е образувано НОХД № 421/2015г. по описа на ВТОС, приключило с оправдателна присъда, потвърдена от горестоящите две инстанции.

За да определи размер 30 000 лева на процесното обезщетение първоинстанционният съд е посочил, че отчита тежестта на повдигнатото незаконно обвинение, както и всички негативни последици в пряка връзка с него, продължителността на наказателното производство- десет години, възрастта на ищеца и неговият обществен статут. Посочил е, че периодът на водене на наказателното производство- почти десет години, е извън границите на разумния. Ив. Ш. е използвал всички процесуални възможности, с които е разполагал, за да се ускори разследването срещу него- поискал е от съда да упражни правомощията си по чл. 369, ал. 1 от НПК, не е злоупотребявал с процесуалните си права и е съдействал на органите на

досъдебното производство, за да бъде проведено в рамките на установените от закона разумни срокове. Към момента, в който е започнало наказателно то производство по ДП 31/2010г. на ОСлО при ВТОП, за престъпление, което се наказва с наказание „лишаване от свобода“, ищецът е бил осъден с влязла в сила присъда за друго престъпление и е изтърпявал наложено му наказание също „лишаване от свобода“. Това се отразило зле върху психиката му. Наказателното производство е продължило както през време, в което ищецът е бил в пенитенциарно заведение, така и след изтърпяване на наложеното му наказание „лишаване от свобода“. Макар да му е била определена мярка за неотклонение „парична гаранция“ след освобождаване от затвора, това не смекчило негативните последици от повдигнатото обвинение и от воденото срещу Ш. наказателно производство. Настъпил разрыв в семейството му-раздяла със жената с която живеел и отчуждение със сина им. Макар вече да е бил осъждан, ищецът преживял негативни емоции с много висок интензитет, поради това, че считал повдигнатото му обвинение за несправедливо и опасността отново да бъде лишен от свобода за дълъг период от време. По делото не са установени твърдения на ищеца за негативни последици за неговото здраве, които да са в причинна връзка с повдигнатото му обвинение, или, че именно поради това повдигнато обвинение не е можел да си намери работа.

Въззивната инстанция споделя изводите на ОС- Велико Търново, че са налице предпоставките за ангажиране отговорността на Прокуратурата на Република България по чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ, тъй като ищецът е бил обвинен в извършване на престъпление, за което е оправдан, като вследствие на наказателното преследване е понесъл страдания, изразяващи се в негативни емоции и стрес от воденото наказателно производство.

От показанията на разпитаните по делото свидетели се установява, че И. Ш. е бил притеснен, тревожен, неспокоен поради наказателното дело срещу него. Св. Р. Ш. е твърдял, че след като излязъл от затвора баща му бил притеснен за делото в България и не му обръщал необходимото внимание, като заради това дело и родителите му се разделили, тъй като отново можел да влезе в затвора. След това свидетелят е говорил основно за изтърпяването на наказанието по присъдата от Белгия, факта, че съучениците му знаели, че баща му е затворник. Твърдял е, че знае за водените дела срещу баща му в чужбина „за сводничество“, но това не се отразило на семейството му. Св. Е. А. също е посочил, че ищецът бил неспокоен и се притеснявал за делото-постоянно мислел, че ще влезе в затвора. След това свидетелят също е говорил за предишното осъждане на Ив. Ш.- че персонала в заведението, чийто управител бил ищеца, разбрал за това и напуснал, като изрично е заявил: „Те не разбраха, че ще има ново дело срещу него.“ Свидателят е заявил още, че прочел в интернет статия за ищеца- че е бил осъждан и е лежал в затвора, но не познава хора, които да знаят за делото в България, а когато хората минавали питали това ли е „заведението на сводника“. Свидателят многократно е подчертал, че не е чувал да коментират за делото на ищеца в

България.

При така установеното по делото въззивният съд не споделя изводите на ОС- Велико Търново досежно определеният размер на обезщетението за неимуществени вреди, по следните съображения:

Макар правилно да е приел, че следва да вземе предвид цялата продължителност на воденото срещу ищеца наказателно производство /досъдебна и съдебна фаза/, което не е приключило в разумен срок, първоинстанционният съд не е отчетел в достатъчна степен обстоятелството, че Ив. Ш. вече е бил осъден на „лишаване от свобода“ за друго престъпление /от съда в Белгия/, като е изтърпявал реално наложеното му наказание през част от периода, през който е протичало наказателното производство приключило с оправдателна присъда. Първоинстанционният съд не е отчетел в достатъчна степен, включително при преценка възрастта на ищеца, че през 5 години от този период, през който е търпял процесните неимуществени вреди, Ш. е бил ограничен от изтърпяването на другото реално наказание. Не е отчетено в достатъчна степен и обстоятелството, че по отношение Ш. не е била постановена осъдителна присъда на нито една от трите съдебни инстанции и това наказателно преследване не се е отразило на здравето и професионалната му реализация. Значение за определяне на обезщетението има и общата икономическа среда и стандартът на живот в страната към периода на увреждането на ищеца /среден годишен доход НСИ- 6951 лева за 2020г./, тъй като размерът на обезщетението следва да се определи според стандарта на живот и общественото- икономическите условия в страната към датата на деликта, за да не се превърне в източник на неоснователно обогатяване за пострадалия. Важно е и обстоятелството, че на Ш. е била наложена лека мярка за неотклонение- "парична гаранция" в размер на 1000 лева, която не е ограничавала правото на придвижване и работа на обвиняемия- започнал е работа като управител на заведение, а забраната за напускане на пределите на РБ, взета с постановление от 19.02.2015г., е отменена на 16.11.2016г.

Горепосочените обстоятелства имат съответното отражение върху размера на конкретно дължимото парично обезщетение, предвид на което въззивният съд намира за основателна жалбата на Прокуратурата на РБ, че определеният размер на обезщетение за неимуществени вреди е завишен спрямо установеният по делото размер на вредите.

От привличането на ищеца като обвиняем на 14.11.2012г. за тежко умишлено престъпление, за което наказанието е „лишаване от свобода“, до влизане в сила на оправдателната присъда за това престъпление на 08.10.2020г., е изминал продължителен период от време- 10 години, като досъдебното производство е продължило около 5 години, пред първата съдебна инстанция са проведени множество открити съдебни заседания,; постановената от първата инстанция оправдателна присъда от 29.07.2019г. е била протестирана от прокурора, като пред въззивната инстанция са

проведени две съдебни заседания, а пред касационната инстанция- едно съдебно заседание, на което Ш. не се е явил /явили са се процесуалните му представители/. Предвид това, настоящата инстанция също приема, че продължителността на воденото срещу ищеца незаконосъобразно наказателно преследване надхвърля разумния срок. Но макар да е обхванало един значителен период от живота му, когато лицето е било в активна възраст, половината от този период /5 години/ Ш. е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ по друга присъда в затвора в гр. Ловеч. Без съмнение, през целия този продължителен период ищецът е търпял обичайните в подобни случаи неимуществени вреди- стрес, страх от несправедливо осъждане, накърняване на личното му достойнство, но не и ограничение на социалните му контакти, тъй като те са били ограничени от изтърпяване на реалната присъда, след като е излязъл от затвора е започнал работа, а наказателното преследване не е станало общоизвестно и публично, хората не са страняли от заведението на което е бил управител и от него заради това производство, а заради предишното му осъждане с присъдата на съда в Белгия. Не са налице неблагоприятни последици за ищеца в сферата на неговата професионална репутация и професионална реализация. По делото също не е доказано категорично, че жената, с която е живеел, го е напуснала именно поради това производство, по което е оправдан. Наличието на предишно осъждане е фактор, имащ значение за преценката относно личността на ищеца и обема на търпените неимуществени вреди, доколкото несъмнено лице, което не е било до момента обект на наказателна репресия и лице, което е осъждано, проявяват различна чувствителност и понасят в различен интензитет негодите от незаконното обвинение.

Предвид така установените обстоятелства по делото не е доказано пълно и главно, като се изходи от приетите за установени и в първоинстанционното производство факти, настъпването на трайни тежки последици за ищеца от повдигането на конкретното обвинение, по което е оправдан, обосноваващи пълният претендиран в исковата молба размер на претърпяните от него неимуществени вреди. Не са установени специфични или над обичайните увреждания, произтичащи само от наказателното преследване, приключило с оправдателна присъда, за да е налице основание за присъждане на обезщетение в размера претендиран в исковата молба или размера определен от първата инстанция.

Отчитайки социално- икономическите условия и стандарта на живот в страната към датата на влизане в сила на оправдателната присъда, настоящият съдебен състав намира за справедливо по размер обезщетение, което би репарирало процесните неимуществени вреди, търпани от ищеца, сумата от 15 000 лева. При определянето на общия размер на обезщетението, съдът отчита и факта, че осъждането на ответната ПРБ има основно репариращо действие- предвид моралния, а не имуществен характер на процесните вреди.

С оглед на гореизложеното решението на ОС- Велико Търново следва да бъде отменено в частта, в която предявеният по делото иск за обезщетение

за неимуществени вреди е уважен над сумата 15 000 лв. до сумата 30 000 лв., като вместо това бъде постановено отхвърляне на иска и за тази част, ведно със законната лихва върху нея, считано от 08.10.2020г. до окончателното плащане. В останалата обжалвана част, с която искът за обезщетение за неимуществени вреди е отхвърлен до размер от 200 000 лв., ведно с претендираната законна лихва, обжалваното решение е правилно като краен резултат и следва да бъде оставено в сила в тази част.

Промяната на крайни резултат по делото налага отмяна на обжалваното въззивно решение и в частта му относно разноските. На основание чл.10 ал.3 ЗОДОВ Прокуратурата на РБ следва да бъде осъдена да заплати на ищеца направените от последния разноски за заплатените държавни такси в производството пред двете съдебни инстанции по делото- в пълния им общ размер от 15 лв. Също предвид крайния изход на делото, на основание чл.38 ЗА Прокуратурата на РБ следва да бъде осъдена да заплати на процесуалния пълномощник на Ив. Ш. адвокатско възнаграждение за оказаната безплатна правна помощ на доверителя му в производството пред двете съдебни инстанции по делото, а именно – сумата 2 625лв. /от които: 1750 лв. за първата инстанция и половината от тази сума 875 лв. за въззивната инстанция за защита по жалбата на другата страна/.

Водим от гореизложеното съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 116/13.03.2023г. по гр. д. №191/2022г. на ОС-Велико Търново В ЧАСТТА, в която Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на И. Г. Ш., ЕГН *****, обезщетение за претърпени неимуществени вреди, вследствие на повдигнато обвинение за което е оправдан с влязла в сила присъда по нохд № 421/2015г. на ВТОС, ведно със законната лихва считано от 08.10.2020г., за разликата над сумата 15 000 лева, до размер на сумата от 30 000 лева и в частта за разноските, вместо което постанови:

Отхвърля предявеният иск за неимуществени вреди за сумата над 15 000 лева до размер на сумата 30 000 лева, като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България да заплати на И. Г. Ш., ЕГН *****, направените пред двете съдебни инстанции разноски за ДТ в размер на 15 лева.

ОСЪЖДА, на основание и чл.38 ЗА, Прокуратурата на Република България да заплати на адвокат К. А. от ВТАК сумата 2 625 лева- адвокатско възнаграждение за производството пред двете съдебни инстанции по делото.

Потвърждава решение № 116/13.03.2023г. по гр. д. № 191/2022г. на ОС-Велико Търново в останалата част

Решението може да бъде обжалвано в едномесечен срок пред ВКС на РБ, при условията на чл.280 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____